

4. DOBI EDIT – PETŐFI S. JÁNOS (szerk.): Koreferáló elemek – koreferenciarelációk. Magyar nyelvű szövegek elemzése. 2: Diszkusszió
5. KISS SÁNDOR (szerk.): Koreferáló elemek – koreferenciarelációk. Kontrasztív szövegelemzés
6. SZIKSZAINÉ NAGY IRMA (szerk.): Szövegmondat-összetevők lehetséges lineáris elrendezéseinek elemzéséhez. Magyar nyelvű szövegek elemzése. 2: Diszkusszió

Az eddig megjelent és előkészületben lévő kötetek tanulmányai magyar nyelvűek, de valamennyi kötet tartalmaz egy angol nyelvű összefoglalót. Előkészületben van azonban az első négy kötetből egy angol nyelvű válogatás, és tervbe van véve idegen nyelvű kötetek megjelentetése is.

2.2. SPECIÁLIS REPERTÓRIUMOK

2.2.1. JEL-KÉP – KOMMUNIKÁCIÓ, KÖZVÉLEMÉNY, MÉDIA

A Magyar Médiaért Alapítvány és az MTA–ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport folyóirata

Főszerkesztő: TERESTYÉNI TAMÁS

A korábbi kötetek adataihoz lásd: *Szemiotikai szövegtan 10. A szemiotikai szövegtani kutatás diszciplináris környezetéhez (II)*, *Acta Academiae Paedagogicae Szegediensis, Series Linguistica, Litteraria et Aesthetica*, JGYF Kiadó, Szeged, 1997. 260-263 és *Szemiotikai szövegtan 11. A szemiotikai szövegtani kutatás diszciplináris környezetéhez (III)*, *Acta Academiae Paedagogicae Szegediensis, Series Linguistica, Litteraria et Aesthetica*, JGYF Kiadó, Szeged, 1998. 341-342.

1998. 1. szám

SZECSKŐ TAMÁS (1933 – 1997) (3). HELYESBÍTÉS (7). MÉDIA. SZECSKŐ TAMÁS: Földrengések a médiakutatásban (9). VÁSÁRHELYI MÁRIA: Foglalkozása újságíró (13). SZÁNTAI TAMÁS: Az Internet mint hirdetési médium. Világtendenciák, hazai helyzet (21). TÖLGYESI JÁNOS: Archiválási problémák az Interneten (37). KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA. Konferencia a nyelvi jogokról (Györffy Miklós beszélgetése Kontra Miklós nyelvészsel) (49). MŰHELY. TERESTYÉNI TAMÁS: Magyarország-kép néhány mértékadó nyugati sajtótérképben (53). KITEKINTÉS. DEMETER TAMÁS: A csendes olvasás és a tudatfilozófia kezdetei (67). ORIENTÁCIÓ. MANFRED SCHMITZ: A jelképek megfejtése a tömegkommunikációs közlésekben (89). CONTENTS.

KÖZGONDOLKODÁS. CSEPELI GYÖRGY: Jelenlét hiány által. Antiszemitizmus Közép- és Kelet-Európában (3). MARIÁN BÉLA: Roma ügyek és a közvélemény (17). MÉDIA. KÖZSZOLGÁLATISÁG. Egy konferencia tanulságai (CSEPELI GYÖRGY, GERŐ ANDRÁS, GYÖRGY PÉTER, KÖRMENDY-ÉKES JUDIT, MÁTAY MÓNICA, SZIJ JUDIT és TERESTYÉNI TAMÁS írásai) (31). TERESTYÉNI TAMÁS: A tévéhíradók kínálata és a közönség (57). VÁSÁRHELYI MÁRIA: Az újságíró társadalom szociológiája – kemény változók mentén (69). KITEKINTÉS. Vargha Barbara: A kultiváció mint üzenet. A kommunikáció kultúrate-remtő hatalma McLuhan és Gerbner műveiben (83). TALLÓZÓ. Nyelv és társadalom kér-
dései – ismét magyarul (97). CONTENTS.

MÉDIA. ANGELUSZ RÓBERT – TARDOS RÓBERT: Médiahasználat vagy médiafo-
gyasztás? A televíziónézés egy új empirikus tipológiája (3). RUDAS JÁNOS – SZAMOS
ERZSÉBET: Krónikák és híradások: egy tartalomelemzés tanulságai (25). KOMMUNIKÁCIÓ.
TÖLGYESI JÁNOS: Kommunikációs konvergencia avagy a műsorszórás, a távközlés és a
számítógépes hálózatok közös útjai (49). VARGA KÁROLY: Az aránypár megoldása. A
modernizáció kommunikációs elmélete 30 év után (63). MŰHELY. KAPITÁNY ÁGNES –
KAPITÁNY GÁBOR: A választási kampányfilmek akaratlan üzenetei (81). ZSOLT PÉTER:
Médiaetika a játékelméletben (91). KITEKINTÉS. BAJOMI-LÁZÁR PÉTER: A monopólium
után. Az olaszországi rádiózás útjai (101).

KÖZGONDOLKODÁS. Összeállítás az 1998. évi parlamenti választásokkal kapcsolatos
közvélemény-kutatásokról (3). Előszó helyett (SÍK ENDRE) (3). Magyar Gallup Intézet
(BODOR TAMÁS) (47). Marketing centrum (MARIÁN BÉLA) (8). Medián (HANN ENDRE)
(28). Sofres Modus (KABAI IMRE – PÁLVÖLGYI MIKLÓS) (31). Szonda Ipsos (ZÁVECH
TIBOR) (43). TÓKA GÁBOR: Választási közvélemény-kutatások és előrejelzések 1998-ban
(53). MÉDIA. MESSING VERA: Nemzeti és etnikai kisebbségek képe a magyar sajtó hírei-
ben (77). KITEKINTÉS. PLÉH CSABA: Pókok a hálóban, a hálózati gondolkodás és a mai
pszichológia (93). TALLÓZÓ. Budapesti napló, avagy Susan Csodaországban (BOROSS
OTTILIA) (101).

2.2.2. PETŐFI S. JÁNOS – BENKES ZSUZSA: A SZÖVEG MEGKÖZELÍTÉSEI

Kérdések – Válaszok

Bevezetés a szemiotikai szövegtanba

Iskolakultúra, Budapest, 1998.

Előszó (9). Bevezetés (11). 1. A szövegfogalom értelmezése (15). 1. kérdés: Mit
célszerű szövegnek neveznünk? 1.1. kérdés: Többé-kevésbé mindenki számára egyfor-
mán adottnak tekinthető fizikai-szemiotikai tárgyakat (például írott vagy nyomtatott,

illetőleg hangszalagon vagy videokazettán rögzített 'közlemények' fizikai testét) célszerű-e szövegnek nevezni, vagy olyan kételemű szemiotikai relációkat (kapcsolatokat, viszonyokat), amelyeknek egyik eleme egy 'utaló' szerepet betöltő fizikai tárgy, a másik eleme pedig az a valami, ami ehhez az utalóhoz egyik lehetséges 'utalt'-ként hozzárendelhető? (15). 1.2. kérdés: Ha a relációra utaló használat mellett döntünk, csak az olyan komplex jeleket célszerű „szöveg”-nek neveznünk, amelyeknek 'jelölő'-je írott vagy nyomtatott fizikai szemiotikai tárgy, vagy olyan komplex jeleket is szövegnek nevezhetünk, amelyeknek jelölője hangzó fizikai szemiotikai tárgy? (16). 1.3. kérdés: A csupán verbális (unimediális) jelölővel rendelkező komplex jeleket célszerű „szöveg”-nek neveznünk, vagy bizonyos multimediális jelölővel rendelkezőket is? (17). 1.4. kérdés: Csupán a lényegét tekintve önmagában lezártnak tartható komplex jeleket célszerű „szöveg”-nek nevezni, vagy a más komplex jelektől közvetlenül függő, de bizonyos értelemben önmagukban is lezártnak tartható komplex jeleket is? (18). 1.5. kérdés: Valamennyi – verbális (unimediális), illetőleg verbális összetevőt is tartalmazó multimediális jelölővel rendelkező, valamint lényegét tekintve önmagában lezártnak tartható, illetőleg más komplex jelektől ugyan közvetlenül függő, de bizonyos értelemben önmagukban is lezártnak tartható – komplex jelet célszerű szövegnek neveznünk, vagy csak bizonyosakat, és ha csak bizonyosakat, melyeket? (19). 1.6. kérdés: A szövegnek nevezett komplex jeleket a nyelvi rendszer vagy a nyelvi rendszer használata elemeinek célszerű-e tekintenünk? (21). 2. kérdés: A szövegszerűség mennyiben adott komplex jelekhez rendelt külső tulajdonság, és mennyiben azok belső (inherens) tulajdonsága – ha az egyáltalán? (24). 2.1. kérdés: Amikor egy komplex jelre – álljon az kizárólag verbális összetevőből, vagy a verbálison kívül tartalmazzon más összetevőt is – valamely befogadója azt mondja, hogy az „szöveg”, ennél a minősítésnél milyen tényezők játszanak szerepet, s azok a szóban forgó kommunikátumhoz képest mennyiben 'külső'-ek? (24). 2.2. kérdés: A komplex jelek rendelkeznek-e olyan belső (inherens) tulajdonságokkal, amelyek megkívánhatják, hogy befogadók szövegnek minősítsék őket? (24).

2. A szövegtani kutatás diszciplínakörnyezete. Szövegtanok – a szövegtanok alkalmazási területei (27). 1. kérdés: Mi az előnye és mi a hátránya a 'szövegtan' szakkifejezés használatának? (27). 2. kérdés: Melyik az a (maximális) diszciplínakörnyezet, amelyben a szövegtani kutatás elhelyezendő? (29). 3. kérdés: Mi határozza meg egy szövegtan jellegét? (30). 4. kérdés: Milyen jellegű szövegtan(ok) létrehozására célszerű törekedni? (34). 4.1. kérdés: Milyen jellegű ÁLTALÁNOS SZÖVEGTAN létrehozására célszerű törekedni? (34). 4.2. kérdés: Milyen SZÖVEGTARTOMÁNYOK SZÖVEGTANAINAK létrehozására célszerű törekedni? (35). 5. kérdés: Milyen viszony áll (állhat) fenn az alkalmazási területek és a szövegtanok között? (37).

3. Az általános szemiotikai szövegtan interdiszciplináris megalapozása (39). 1. kérdés: Mivel járul hozzá a szemiotika egy általános szemiotikai szövegtani interdiszciplináris megalapozásához (I.)? (39). 1.1. kérdés: Mik tekintendők egy szöveg mint komplex jel (szemiotikai) összetevőinek? (40). 1.2. kérdés: Mik egy szöveggel mint komplex jellel kapcsolatos főbb tipológiai kérdések? (43). 2. kérdés: Mivel járul hozzá a kommunikációelmélet egy általános szemiotikai szövegtan interdiszciplináris megalapozásához? (47). 3. kérdés: Mivel járul hozzá a pszichológia egy általános szemiotikai szövegtan interdiszciplináris megalapozásához? (49). 4. kérdés: Mivel járul hozzá az antropológiai

hermeneutika egy általános szemiotikai szövegtan interdiszciplináris megalapozásához? (50). 5. kérdés: Mivel járul hozzá a tudásszociológia egy általános szemiotikai szövegtan interdiszciplináris megalapozásához? (54). 6. kérdés: Mivel járul hozzá a filozófia egy általános szemiotikai szövegtan interdiszciplináris megalapozásához? (55). 7. kérdés: Mivel járul hozzá a szemiotika egy általános szemiotikai szövegtan interdiszciplináris megalapozásához (II.)? (57).

4. Az általános szemiotikai szövegtan és szövegtani társtudományai (61). 1. kérdés: Mivel foglalkoznak a verbális szövegek (hagyományos értelemben vett) szövegtani társtudományai (a poétika, a narratológia, a retorika, a stilisztika stb.)? (61). 2. kérdés: Mivel foglalkozzanak (mivel kell hogy foglalkozzanak) a multimediális szövegek szövegtani társtudományai? (63). 3. kérdés: Mi kellene legyen a tárgya, célja és módszere a szó- és gondolatalkzatok (autonóm) elméletének? (65). 4. kérdés: Melyek a tipológiai jellegű szövegtani társtudományok, és mik azok globális feladatai? (66). 5. kérdés: Milyen jellegű szövegtani társtudomány a stilisztika, és melyek globális feladatai? (68). 6. kérdés: Milyen jellegű (szövegtani) társtudomány az esztétika, és melyek a globális feladatai? (69).

5. A verbális szövegek szemiotikai szövegtana és a nyelvészet (71). 1. kérdés: Mivel indokolható a 'verbális szövegek' szakkifejezés használata? (71). 2. kérdés: A verbális nyelvek 'megformáltság-központú' nyelvészetének milyen két fő ágát célszerű megkülönböztetni? (72). 3. kérdés: Melyek a verbális nyelvek nyelvészeti tudományágainak lexikogrammatikai szektorai? (76). 4. kérdés: Mi a rendszernyelvészet lexikogrammatikai szektorának tárgya, célja és módszere? (80). 5. kérdés: Mi a lexikogrammatikai szektor tárgya, célja és módszere a rendszer elemei használata nyelvészetének keretében? (81). 6. kérdés: Mi a rendszernyelvészet verstani-prozódiai szektorának tárgya, célja és módszere? (83). 7. kérdés: Mi a verstani-prozódiai szektorának tárgya, célja és módszere a rendszer elemei használatának nyelvészetében? (84). 8. kérdés: Mi a szövegnyelvészet lexikogrammatikai szektorának tárgya, célja és módszere? (85). 9. kérdés: Mi a szövegnyelvészet verstani-prozódiai szektorának tárgya, célja és módszere? (90). 10. kérdés: Mi a szövegtudományok diszciplinakörnyezete figyelembevételének funkciója a kutatásban és oktatásban? (93).

6. A verbális szövegek kreatív megközelítése szemiotikai szövegtani keretben (95). 1. kérdés: Mi a kreatív gyakorlatok végzésének / végeztetésének elsődleges célja, és e gyakorlatok milyen típusai között lehet / célszerű különbséget tenni? (95). 2. kérdés: Melyek azok a szempontok, amelyeket egy verbális szöveg fizikai hordozójának vizsgálatánál figyelembe kell vennünk? (97). 3. kérdés: Melyek azok a szempontok, amelyeket egy verbális szöveg fizikai hordozójához rendelhető nyelvi formai felépítés vizsgálatánál figyelembe kell vennünk? (102). 4. kérdés: Melyek azok a szempontok, amelyeket egy verbális szöveg fizikai hordozójához rendelhető nyelvi jelentéstani felépítés vizsgálatánál figyelembe kell vennünk? (106). 5. kérdés: Melyek azok a szempontok, amelyeket egy verbális szöveg fizikai hordozójához rendelhető (valóságos vagy képzelt) világdarab vizsgálatánál figyelembe kell venni? (111). 6. kérdés: Melyek azok a szempontok, amelyek egy verbális szövegből és a vele intertextuális kapcsolatba hozható szövegekből létrejövő szövegcsaládok vizsgálatánál figyelembe kell venni? (114). 7. kérdés: Mi a kapcsolat a kreatív gyakorlatok 'kreatív-produktív' és 'kaleidoszkopikus' típusú gyakorlatai között? (117).

7. A verbális szövegek analitikus megközelítése szemiotikai szövegtani keretben (119). 1. kérdés: Mik az analitikus szöveg megközelítés általános vezérlő alapelvei? (119). 2. kérdés: Az adott szöveg megformáltságának leírásánál mit mondhatunk annak vehikulum-imágójával kapcsolatban? (121). 3. kérdés: Az adott szöveg megformáltságának leírásánál mit mondhatunk annak formációjával és sensusával kapcsolatban? (122). 3.1. kérdés: Mik egy szövegvehikulum kiegészített változata létrehozásának főbb aspektusai? (123). 3.2. kérdés: Hogyan célszerű kezelni egy adott szövegvehikulum együtt utaló (más néven: koreferenciális) kifejezéseit? (125). 3.3. kérdés: Milyen mondatnyelvészeti módszerrel célszerű az első fokú makrokompozíció-egységek (a szövegmondatok) megformáltságát elemezni és reprezentálni? (128). 3.4. kérdés: Milyen kompozíció-egységek szintjén célszerű egy adott szöveg megformáltságának analitikus értelmező interpretálást elkezdni? (130). 3.5. kérdés: Melyek egy adott szöveg megformáltsága kompozicionális közép-(mezo-) szintjének főbb aspektusai? (132). 3.6. kérdés: Milyen másod-, harmad-, ... n-ed fokú makrokompozíció-egységek hozhatók létre egy adott szöveg első fokú makrokompozícióegységeiből (szövegmondataiból)? (134). 4. kérdés: Az adott szöveg megformáltságának leírásakor mit mondhatunk annak relátum-imágójával kapcsolatban? (135). 4.1. kérdés: Mi a sajátja az adott szövegben közvetlenül kifejezésre jutó világfragmentumnak? (136). 4.2. kérdés: Mi a sajátja az adott szövegben közvetve kifejezésre jutó világfragmentumnak? (138).

8. A szemiotikai szövegtan mint egy studium generale egyik alapeleme (141). 1. kérdés: Mit nevezünk „studium generale”-nak? (141). 2. kérdés: Milyen studium generale funkciót tölt / tölthet be a szemiotikai szövegtan az interdiszciplináris alapozás tudományaival való kapcsolatában? (143). 3. kérdés: Milyen studium generale funkciót tölt / tölthet be a szemiotikai szövegtan a nyelvészeti tudományokkal való kapcsolatában? (145). 4. kérdés: Milyen studium generale funkciót tölt / tölthet be a szemiotikai szövegtan a szövegtani társtudományokkal való kapcsolatában? (146). 5. kérdés: Milyen studium generale funkciót tölt / tölthet be a szemiotikai szövegtan az alkalmazási területekkel való kapcsolatában? (147). 6. kérdés: Mi az első lépés a multimediális kommunikáció (a multimediális kommunikátumok) elemzése felé? (148). Kitekintés (151). Bibliográfia (155). Név- és tárgymutató (161).

A könyvben elemzett szövegek jegyzéke

Ve/1a:	Weöres Sándor: Szófüzér	3. fejezet
Ve/1b:	Weöres Sándor – Szántó Tibor: Szófüzér	3. fejezet
Ve/2:	Oláh Zsuzsa: „a tobozosok”	3. fejezet
Ve/3:	Turgonyi Zoltán: „Képzet és fogalom”	3. fejezet
Ve/4:	Nemes Nagy Ágnes: Szobrokat vittem	3. és 6. fejezet
Ve/5:	Mt.9, 9-13: Máté meghívása	3. fejezet
Ve/6:	Nagy László: Az angyal és a kutyák	4. fejezet
Ve/7:	Áprily Lajos: A hiúz [részlet]	4. fejezet
Ve/8:	Örkény István: Gondolatok a pincében	6. fejezet
Ve/9:	Kálnoky László: Csak mint a fák	6. fejezet
Ve/10:	Áprily Lajos: Tél integet	6. fejezet

Ve/11:	Weöres Sándor: Sivatag	6. fejezet
Ve/12:	Kálnoky László: Egyszerű fejfa	6. fejezet
Ve/13:	Somlyó György: Tiszta költészet	6. fejezet
Ve/14:	Kányádi Sándor: Rövid könyörgés kettétört hajón	6. fejezet
Ve/15:	Vas István: Őt látom	6. fejezet
Ve/16:	Szepesi Attila: Mesterségéhez	6. fejezet
Ve/17:	Fábri Péter: Ars poetica doloris	6. fejezet
Ve/18:	Vitkovics Mihály: A fiatal fülemüle és az anyja	7. fejezet